

SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA MANEVİ DANIŞMANLIK VE REHBERLİĞİN KATKILARI

Canan FİDANCAN,

Türkiye Cumhuriyeti

Bingöl İl Müftülüğü Kur'an Kursu öğreticisi,

cananfidancan@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz MÜRSEL,

Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Din Eğitimi Bölümü öğretim üyesi,

cmursel@bingol.edu.tr

ANAHTAR KELİMELELER: *Maneviyat, manevi danışmanlık ve rehberlik, suç, çocuklar.*

AÇAR SÖZİƏR: *Mənəviyyat, mənəvi məsləhət və rəhbərlik, cinayət, uşaqlar.*

KEY WORDS: *Spirituality, spiritual counseling and guidance, crime, children.*

GİRİŞ

Çocuklarda suça sürükle(n)me, gelişen dünyamızla beraber git gide artmaktadır. Çocuk suçluluğu tarih kadar eski bir olgu olmakla birlikte sanayileşme ve teknolojinin gelişimiyle daha çok gündeme gelmektedir. Bu nedenle son yıllarda çocuk suçluluğunu önlemeye yönelik birçok uluslararası anlaşmalar ve kararlar kabul edildi.

Çocuğun suça sürüklenmesi durumunda cezalandırma yerine olumsuz davranışlardan arındırma, koruma ve topluma kazandırma amaçlanmaktadır. Ekonomik yetersizlikler, aile eğitiminin eksikliği, zorlu ergenlik döneminin etkileri, yanlış arkadaş seçimi, çocukların suça sürüklenmesinde önemli nedenlerdir.

Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM), suça sürüklenmiş, suç mağduru, sokakta kalmış çocuklardan bakım ve koruma tedbiri alması gerekenler için kurulmuş bir merkezdir. Merkezde çocuklar için rehabilitasyon ve sağaltım hizmeti verilerek topluma fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olarak katılmaları hedeflenmektedir. Çocuk Eğitim Evleri 12-18 yaş aralığındaki suça sürüklenen hükümlü çocukların ceza infaz kurumu ve eğitim merkezidir. Bu kurumlarda kalan çocuklar genellikle ergenlik döneminde olduğu için kendilerini keşfetme ve hayatı anlamlandırma arayışı içindedir. Fakat suça sürüklenmede aile, arkadaş çevresi, ekonomik sıkıntılar gibi çevresel nedenlerin etkisi daha fazladır. Yapılan araştırmalarda maneviyatı güçlendirmenin suç fiilinin tekrarlanmasını önlemede önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Çalışmamızda da suça sürüklenmiş çocuklarda diğer çevresel etkenler de göz ardı edilmeden manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetinin suçun tekrarlanmasını önleyebileceği görüşü benimsenmiştir.

1. Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik Kavramları

1.1. Maneviyat Nedir?

Maneviyat kavramının anlamı ve kapsamı hakkında farklı tanımlamalar mevcuttur. 18 ve 19. yüzyıllarda dikkat çekmeye başlayan maneviyat kavramının hangi konuları kapsadığı, dini mi, yoksa psikolojik alanı harekete geçiren bir kavram mı olduğu konusundaki tartışmalar günümüzde de devam etmektedir. Aslen Arapça olan maneviyat kelimesinin, Türk dil Kurum sözlüğünde “maddi olmayan, manevi şeyler”, “görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut, tinsel, maddi karşıtı”, “maddi olmayan şeyler, manevi şeyler” gibi çeşitli tanımlamaları mevcuttur [TDK, 2021]. İngilizce maneviyat kelimesinin karşılığı spirituality ise “beş duyu organıyla algılanabilen ve maddenin tersi, ruhsal karakter” gibi anlamlara gelmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla maneviyat anlam itibarıyla ruhsal, görülmeyen, sezilebilen, soyut ve maddi karşıtı gibi anlamlarla insanda maddi olmayan bir duygu veya hissin mevcut olduğu gerçeğini tanımlamaya çalışıyor.

Çeşitli tanımlamalar nedeniyle günümüzde maneviyatın ne olduğu ile ilgili çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır. Biz sadece bir kaçına değinmekle yetineceğiz.

1. Maneviyat ve din aynı şeylerdir. Maneviyat dinin ruhsal boyutunu ifade eder.

2. Genellikle dinle ilgilenen psikologlar, ruhsallığı (maneviyat) dindarlığın bir boyutu ve dini tecrübenin daha derin ve farklı bir yapısı olarak değerlendirirken, bazı psikologlar ise, ruhsallık kavramının karmaşık bir yapı arz ettiği ve dindarlıktan ayrı değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktalar [Uysal - Ayten, 2009, 2].

3. Maneviyatın dinden daha geniş, dine oranla çok daha esnek, daha bireysel ve geleneğe daha az bağlı olduğu fikrinde olanlar düşüncelerini “dindar değilim ama maneviyatım güçlüdür” görüşüyle temellendiriyorlar [Düzgüner, 2016, 1/22].

4. Maneviyat ve din birbirine yakın anlamları olan ve birbirlerini tamamlayan iki olgudur. Bu görüşte olanların bir kısmı dinin maneviyatı da kapsadığını düşünürken bir kısmı ise maneviyatın dini de içine alacak şekilde geniş bir kavram olduğunu söylemektedir [Kılınçer, 2017, 15] .

1.2. Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik

Danışmanlık ve rehberlik hizmetinin birçok tanımlaması olsa da bunlardan en kapsamlı olanlar şöyledir: “manevi danışmanlık ve rehberlik, danışanın kendi hayatında önem verdiği unsurları fark etmesi, kendi anlam kaynaklarını keşfetmesi ve inanç dünyasının hayatına etkilerini bilmesine yardımcı olma sürecidir” [Düzgüner, 2020, 21]; “manevi danışmanlık ve rehberlik, psikolojik danışma ve rehberlik yaklaşımları, yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı profesyonel, psikolojik yardım ilişkisidir” [Doğan, 2016, 1275]; “hayatın akışı içerisinde meydana gelen birtakım olaylar neticesinde ortaya çıkan sıkıntı, keder, ümitsizlik, korku, kaygı, endişe vb. sorunlar karşısında hedef kitleye destek olmaya çalışarak kendisi, hayatını anlamaya ve anlamlandırmaya yardımcı olmaktır” [Işık, 2018, 2/223].

Manevi danışmanlık ve rehberlik ilk olarak Batıda pastoral psikoloji adıyla 19. yüzyılda ortaya çıkmış, 20. yüzyılın sonlarına doğru bilimsel açıdan kabul edilmiştir. Alanla ilgili ilk

kaynaklar Hristiyan din ve geleneğine dayanmaktadır. Hz. İsa'nın hastaları iyileştirmesi ve onlara manevi destekte bulunması Hristiyan din adamlarının manevi danışmanlık hizmetine ilgi duyması ve hizmet alanını genişletmesine neden olmuştur.

Günümüzde hastaneler, ceza infaz kurumları, çocuk evleri, çocuk destek merkezleri, huzurevleri gibi kurumlarda yapılan danışmanlık hizmetinin yanı sıra engelli bireylere, gençlere ve hasta-engelli yakınlarına da manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunulmaktadır. Türkiye'de manevi danışmanlık ve rehberlik (MDR) hizmetini Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) birçok kurumla yaptığı işbirliği protokolü çerçevesinde yürütmektedir.

2. Çocuklarda Suça Eğilim Nedenleri

2.1. Bireysel Nedenler

Çocuk psikiyatri kliniğinde yapılan bir araştırmada suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocukların olumsuz çevre ve istismarın sonucunda önemli ruhsal sorunlara sahip olduğu ve bu ruhsal sorunların suça sürüklenmede önemli bir etken olduğu belirtilmiştir [Ertan vd., 2011]. Başka bir araştırmada çocuk psikiyatristine yönlendirilen suça sürüklenen çocukların yarısına yakınında en az bir psikolojik bozukluk olduğu görülmüştür. Davranış bozukluğu ve dikkat eksikliği en fazla görülen bireysel sorunlardır [Bulgurcuoğlu - Çamur Duyan, 2019, 171]. Fakat bireysel nedenler arasında en önemli kabul edilen ergenlik dönemidir [Caner vd., 2016, 13]. Yapılan birçok araştırma sonucunda suç işleyen bireylerin çoğunluğunun ilk suçlarını ergenlik döneminde gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Türkiye'de ise mevcut hükümlülerin büyük bir kısmı genç bireylerden oluşmaktadır [Ferah - Çapak, 2013, 73].

Suçta sürüklenen çocukların psikolojik gözlemlerinde en az bir travmatik olay yaşamış olanların sayısı oldukça fazladır. En fazla karşılaşılan travma ise istismardır. Erken yaşta ebeveyn olmak, şiddete eğilim (Bulgurcuoğlu - Çamur Duyan, 2019, 170), toplumdan soyutlanma, hayatı anlamlandırılmama, intikam duygusu, silah bulundurma, kurallara karşı çıkma isteği suça sürüklenmede diğer bireysel nedenlerdir [Bülbul - Doğan, 2016, 34].

2.2. Aile Hayatı

Çocuklarda suça sürüklenme nedenlerinin en önemlisi ailedir. Aile çocukta ahlaki ve sosyal gelişimin en önemli faktörüdür [Güler, 2017, 221]. Ailenin çocuğun manevi dünyası üzerindeki etkisi hayatı boyunca devam eder. Ailenin manevi açıdan sağlıklı olması toplumun manevi iyi oluşu anlamındadır [Ergeshkzy, 2012, 46]. Anne-babanın çocuğa aile içinde takındığı tavır, özellikle suça sürüklenmenin en fazla olduğu ergenlik döneminde olumlu ya da olumsuz kendini göstermektedir.

Ailenin çocuğun üzerinde kontrolünün az olması, fazla kardeş sayısı, ebeveynlerde madde kullanımı, anne-babanın düşük eğitim seviyesine sahip olması, ekonomik gelirin düşük olması, kırsaldan kente göçün neticesinde yeni ortama ayak uyduramama çocuklarda suça sürüklenmede diğer ailesel etkenlerdir [Güler, 2017, 221].

Ailede sürekli azarlanan ve yargılanan çocuk dışlanmışlık duygusuna kapılır. Ailede hoşgörü ve ilgi gören çocuklarda ise manevi doyum yüksek olmaktadır. Maneviyatın yüksek

olması kişisel ve sosyal başarıyı da beraberinde getirmektedir. Sert ve aşırı cezalandırmaya maruz kalan çocuklarda saldırganlık, karşı çıkma davranışları görülmektedir [Ergeshkzy, 2012, 47].

Anlaşıldığı üzere çocukların ailelerde sosyalleşmelerinin sekteye uğramasıyla çocuğun ilgisi diğer çevresel – okul, akran gruplar – nedenlere kaymakta ve ayrıca iletişim araçlarının hatalı kullanımı, girdiği ortamlara kabullenme isteği gibi sebepler çocukların suça yönelmesine neden olmaktadır.

2.3. Ekonomik Nedenler

Hırsızlık suçunu tetikleyen en önemli etken düşük ekonomik gelirdir. Büyük kentlerde lüks yaşam ve yoksulluğun bir arada olması, ailenin çocukların maddi ihtiyaçlarını karşılayamaması ya da yeterli gelmemesi çocukları hırsızlık yapmaya sürükleyen faktörlerdendir. İhtiyaçları tam olarak karşılanamayan çocuk, başkalarının sahip olduğu şeyleri kıskanmaya başlar ve kolay yoldan elde etmeye çalışabilir. Özellikle ergenlik döneminde ekonomik sıkıntılara tahammül etmek çocuklar için zor bir durumdur [Didem, 2021].

Sonuç olarak olumlu aile tutumları ve ailenin sevecen davranışları sayesinde bireyin depresiv tavırlarını azaltarak ve kişisel sorunlarını çabuk atlatarak çevresi ile uyumlu tavırlar sergilemesi onu suç eğiliminden uzaklaştırmaktadır.

2.4. Diğer Çevresel Etkenler

Suçta sürüklenen çocukların çoğunluğu olumsuz arkadaş ortamından etkilenmektedir. Arkadaş çevresi çocuklar üzerinde aileden daha etkili bir yönlendirmeye sahiptir. Sosyal öğrenme kuramına göre suçlu akranlar belli ortamlarda suçluluğu pekiştirebilir [Öter, 2005, 30]. Suçta sürüklenen çocuklarda yapılan bir araştırmaya göre çocukların arkadaşları ile olan ilişkileri aileleri ile olan ilişkilerinden daha iyidir [Karakuş - Tekin, 2012, 30].

Okul genellikle çocuklarda olumlu sosyal davranışların kazanıldığı ortamdır. Fakat okul hayatında uyumsuzluk ve akademik başarısızlık yaşayan çocuklarda suça sürüklenme daha fazla görülmektedir [Yavuzer, 2011]. Okulda akran zorbalığına maruz kalma, okulun güvenlik açısından fiziksel yetersizliği, öğretmenin öğrenciye sert ve aşırı eleştirel tutumu veya dışlaması, arkadaşları tarafından olumsuz davranışlar sergilenmesi çocuğu suça sürükleyen etkenlerdir.

Çocuğun suça sürüklenmesi tek bir nedene bağlı değildir. Bazen birkaç neden bazen tümü çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olmaktadır. Çocuk, suç filini kendi başına değil önce aile ve arkadaş olmak üzere birçok etkenin onu bu durumun içine itmesi ile gerçekleştirmektedir. Küçük yaşta olumsuz telkinlerin etkisinde kalan çocuk, olumlu telkin ve iyi bir danışmanlık ve rehberlik sürecinin ardından topluma tekrar kazandırılabilir.

3. Suça Sürüklenen Çocuklarda Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Katkısı

Manevi danışmanlık ve rehberlik (MDR) hizmetinde danışman, danışanın kendi kaynaklarını ve gücünü keşfetmesine yardımcı olmaktadır. MDR yönlendirme yerine dinleme

üzerine kuruludur ve danışan ile danışman arasında etkileşim söz konusudur [Düzgüner, 2020, 55].

Din, insanın ruhsal ve manevi açıdan sağlıklı olmasını sağlayan kurallara sahiptir. Dini danışmanlık hizmetinde İslâm'ın kaynaklarını kullanarak ruh sağlığı yerinde olan kişilere manevi destek sunulmalıdır. Amaç, danışanın kendini tanıması, sorunlarını tanımlayabilmesi, farkındalığa sahip olması, iç görüş kazanması ve inancı ile bütünleşmesidir. Dini danışmanlıkta ilk yapılması gereken çocuğun kendi ile barıştırılmasıdır. Böylece dini danışmanlığın bireye katkılarını şöyle sıralaya biliriz.

1. Danışanı tefekküre yöneltir: İnsanın aklını kullanıp duygularını kontrol altında tutması, aşırılıktan sakınması, nefsin arzularını dizginlemesi dengeli ve mutlu ruh halini ortaya çıkarır. Zararın ve faydanın farkına varmak, doğruyu yanlıştan ayırt etmek, yaşamın anlamını ve amacını düşünmek, geçmişe bakıp geleceği hesaplamak tefekkür kapsamındadır [Cebeci, 2016, 107]. Tefekkür neticesinde danışan Allah'ın varlığının delillerini görebilir, dünyaya hikmet penceresinden bakabilir [Ayten vd., 2016].

2. Danışanın her an Allah'ı anmasını ve dua etmesini sağlar: Allah, kullarının her şeyinden haberdar iken kullar, Allah'ı anmakla, düşünmekle kavrayabilir, O'na içten dua etmekle bağlantı kurabilir [Cebeci, 2016, 104]. Allah, Kur'an'da "Kalpler Allah'ı anmakla rahata kavuşur" [Ra'd, 13/28] buyurmaktadır. Allah'a inanan kalpte umutsuzluk, mutsuzluk, korku, kötülük, çaresizlik kalmaz. Dua etmek içsel bütünlüğün bir göstergesidir. Dini danışmanlıkta dua ve zikir danışanın kendini güçlü hissetmesi ve hayatını anlamlandırması için kullanılan bir yöntemdir. Muhtaç olunan zamanda edilen duanın direnme gücünü fazlalaştırdığı ve acıları hafiflettiği birçok araştırma sonucunda tespit edilmiştir [Cebeci, 2016, 110].

3. Olumlu dini başa çıkma ve nefis muhasebesi kazandırır: İnanç noktasında oluşan şüpheler çocuğun yaşadıklarını anlamlandırmasında zorlanmasına neden olur. Böyle durumlarda danışan çocuğun inanç-davranış bütünlüğünü kazanması için dini telkin ve bilgiler verilerek din konusunda olumlu tutumlara sahip olması sağlanır [Ayten vd., 2016, 1/198]. Nefis muhasebesinde danışan davranışlarını denetleyerek bir düzene koyar. İslâm'da nefis muhasebesi olumsuz davranışlardan kurtulmanın yolu kabul edilir ve her insanın nefis muhasebesi yapması istenir [Cebeci, 2016, 116]. "Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin" [Tirmizî, 2000, 2383] hadisi şerifi bu kaideyi hatırlatmaktadır. Danışanın yaptıklarının doğru olduğuna inanması veya başka çaresinin olmadığını söylemesi durumunda "Nefislerinizi temize çıkarmayınız" [Necm, 53/32] ayeti hatırlatılabilir.

4. Danışan çocuğa Allah'ın seçilmiş kulları olan Peygamberlerin bile zor zamanlar yaşadığı ve zorluk karşısında sabır göstererek feraha çıktıkları anlatılarak her kulun çeşitli zorluklarla imtihan edildiği hatırlatılmalıdır. Çocuklar, hayata uyum sağlamak için masallarla büyürler ve masallara ilgi duymak çocukların yapısında zaten vardır. Bu ilgi de suça sürüklenen çocuklarda dini danışmanlık için kullanılabilir [Cebeci, 2016, 114].

5. Danışanın ibadetle huzur bulmasına yardımcı olmak: İbadetler hem insanlar için bir oto kontrol mekanizmasıdır hem de Allah'ın emirlerini yerine getirerek kulluk etmenin gereğidir [Ayten vd., 2016, 1/198]. İbadet insanı kötülüklerden alıkoyar.

Sonuç olarak suça sürüklenen çocuklara içinde buldukları yaşın ve çevrenin gerektirdiği şekilde hassas, öz verili bir danışmanlık hizmeti verilmesi çocukları dolayısıyla geleceğimizi suçtan kurtarmaya yardımcı olacaktır.

SONUÇ

Suçta sürüklenen çocukların topluma fiziksel, ruhsal ve manevi açıdan sağlıklı bireyler olarak kazandırılması için dünyanın birçok ülkesinde koruyucu ve iyileştirici tedbirler alınmaktadır. Örneğin, Türkiye’de de çocukların tekrar suça sürüklenmesini engellemek üzere Çocuk Destek Merkezleri, Çocuk Eğitim Evi gibi kurumlarda çeşitli rehabilitasyon hizmetleri verilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığının hükümlü çocuklara yönelik manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti de bu hizmetler arasındadır.

Çocukları suça sürükleyen nedenler çoğunlukla aile, yoksulluk ve yanlış arkadaş seçimi olmaktadır. Suça sürüklenen çocuğun sağaltımında en gerekli tedbir suça itilme nedenlerinin ortadan kaldırılmasıdır. Suçun çocuk tarafından normal davranış, alışkanlık haline gelmesinden önce yapılacak manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti ile suçun çocuk üzerinde oluşturduğu vicdani rahatsızlık ve suçluluk duygusu çocuğun olumlu davranışlar kazanmasında ilk basamak olabilir.

Manevi danışman, muhatabının ergen, hükümlü, maddi ve manevi ihtiyaçları olan bir birey olduğunun farkında olmalı ve suça sürüklenen çocuğun birçok alanda desteklenmesi gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Bir diğer husus ise suça sürüklenen çocuklarda dini duyguların geliştirilmesi, dini başa çıkma yöntemlerinin kazandırılmasıdır. Çünkü din hem dünya hem de ahiret hayatında mutluluğa ulaştıracak ilkelere sahiptir. Çocuğun hayata anlam vermesi, dünyada yaşama nedeninin bilincinde olması, toplumsal kurallara uyum sağlamasını ve iç huzuru kazanmasını sağlayacaktır.

Suçta sürüklenmede birçok etken aynı anda rol aldığı için çocuklara manevi danışmanlığın da çok yönlü yapılması gerekir. Danışan ergenliğin sıkıntılarında yola çıkarak her yaşa özel hitap eden bir yaklaşım sergilemeli, aileyi de danışmanlık sürecine dâhil etmeli ve çocuğun önce kendine sonra çevresine değer vermesini sağlayacak telkinlerde bulunmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Ayten, Ali vd. (ed.). Manevi Danışmanlık ve Rehberlik. İstanbul: Değerler Eğitim Merkezi, 1. Basım, 2016.
2. Bademci, Meva - Demir, Özden. "Suça Sürüklenmiş Bir Gencin Bakış Açısıyla Çocuk Suçluluğu: Olgu Sunumu" // Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20/1 (2016), 17-26.
3. Bulgurcuoğlu, Sultan Ebru - Çamur Duyan, Gülsüm. "Hükümlü Çocuklar: İstanbul Ve Ankara Çocuk Eğitim Evi Örneği" // Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 30 (2019), 167-190.
4. Bülbül, Selda - Doğan, Sevgi. "Suça Sürüklenen Çocukların Durumu ve Çözüm Önerileri" // Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 59 (2016), 31-36.
5. Caner, Nuray vd. "Evrensel Bir Sorun: Suça Sürüklenen Ve Suç Mağduru Olan Çocuklar" // Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5/2 (2016), 10-15.
6. Cebeci, Suat. Dini Danışma Ve Rehberlik. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları., 2. Basım, 2016.
7. Didem, Küt. "Dünyada Çocuk Suçluluğu, Erişim Tarihi", 08 Mayıs 2021.
8. Doğan, Mebrure. "Hastane Örneği Üzerinden Manevî Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerine Genel Bir Bakış" // Cumhuriyet İlahiyat Dergisi, 21/2 (2016), 1267-1304.
9. Düzgüner, Sevda. Çocuk Evi, Çocuk Evleri Sitesi Ve Çocuk Destek Merkezlerinde Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları., 2. Basım, 2020.
10. Düzgüner, Sevda. Gençlere Yönelik Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları., 2. Basım, 2020.
11. Düzgüner, Sevda. "Nerden Çıktı Bu Maneviyat: Manevi Bakımın Temellerine İlişkin Kültürlerarası Bir Analiz" // Manevi Danışmanlık ve Rehberlik. ed. Ali Ayten vd. 1/18-43. İstanbul: Değerler Eğitim Merkezi, 2016.
12. Ergeshkzy, Aziza. Aile İçi Roller Ve Manevi Yaklaşım. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2012.
13. Ertan, Tezcan vd. "Bir Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Polikliniğine Yönlendirilen Adli Olgular" // Anadolu Psikiyatri Dergisi, 12 (2011), 221-225.
14. Ferah, Nimet - Çapak, İbrahim. "Suça Sürüklenen Ergenlerde Dini Potansiyeller" // İslâmi İlimler Dergisi, 8/2 (2013), 57-92.
15. Göcen, Gülüşan. "Kadirşinaslık Ve Öznel İyi Oluş: Suça Sürüklenen Çocuklar Üzerine Nitel Bir Araştırma" // İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5/4 (20016), 966-990.
16. Güler, Gülen. "Suça Sürüklenen Çocukların Biyopsikososyal Değerlendirilmesi" // Türkiye Klinikleri Dergisi, 3/3 (2017), 220-224.
17. Işık, Harun. "Ceza İnfaz Kurumu Bağlamında Manevi Rehberliğin Teorik Temelleri: İngiltere ve Türkiye'deki Uygulamaların Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi" //

- Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik. ed. Ali Ayten vd. 2/215-236. İstanbul: Değerler Eğitim Merkezi, 2018.
18. Karakuş, Özlem - Tekin, Hasan Hüseyin. “Çocuk Koruma Kanunu Uyarınca Haklarında Danışmanlık Tedbiri Uygulanan Çocukların Özellikleri (Konya Örneği)” // Sosyal Politika Çalışmalar Dergisi, 7/29 (2012).
19. Kılınçer, Hatice. “Tıp, Psikoloji Ve İlahiyat Öğrencilerinin Türkiye’deki Manevi Danışmanlık Ve Rehberlik Uygulamalarına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi)”. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
20. Öter, Adem. Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
21. TDK. “Maneviyat”, 08 Mayıs 2021 / <https://sozluk.gov.tr/>
22. Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa. Sünen-i Tirmizî. ed. Sâlih Abdülazîz. Arabistan: Dâru’s-Selâm, 2000.
23. Uysal, Veysel - Ayten, Ali. “Ruhsallık Umutsuzluğu Azaltır mı? Ruhsallık-Umutsuzluk İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma”. 16. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi -Kongre Kitabı. Safranbolu, Karabük, 1-4.
24. Yavuzer, Haluk. Çocuk ve Suç. İstanbul: Remzi Kitap Evi, 13. Basım, 2011.

Canan Fidancan, Cengiz Mürsel
**SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA MANEVİ DANIŞMANLIK VE
 REHBERLİĞİN KATKILARI**

ÖZET

Dünyada uşaqlar arasında cinayətkarlıq halları artmaqdadır. Son illər uşaqlar arasında cinayətkarlığın qarşısının alınması və hüququ pozulmuş uşaqların cəmiyyətə yenidən qaytarılması üçün qanunlar və beynəlxalq müqavilələrlə bir çox tədbir görülmüşdür. Bu tədbirlərdən biri də uşaqlarda mənəvi dəyərləri gücləndirərək onları cinayətdən qorumaq səyləridir.

“Uşaqların müdafiəsi haqqında” Türkiyə Cümhuriyyətinin Qanununda cinayət hesab edilən bir əməli törədən uşaqlar üçün “cinayətkar uşaq yoxdur, cinayətə sövq edilmiş uşaq var” prinsipinə uyğun olaraq, “cinayətin qurbanı olan uşaq” tərifindən istifadə olunur.

Tədqiqatımızda insanın dünyaya gəlmədən on səkkiz yaşınadək olan müddətdə fərdi inkişaf mərhələləri araşdırılmışdır. Araşdırmada Türkiyə Cümhuriyyəti Mənəvi Məsləhət və Rəhbərlik Xidmətinin cinayətə təhrik edilən uşaqların yenidən cinayət törətmələrinin qarşısının alınması istiqamətində müsbət nəticələr əldə etdiyi müəyyənləşdirilmişdir. Bundan əlavə, mənəvi-dini müşavirliyin uşaqlara mənəvi dəstək verəcəyi və onların yenidən cinayət törətməsinin qarşısını alacağı, reabilitasiyasına kömək edəcəyi qənaətinə gəlinmişdir.

Janan Fidanjan and Jengiz Mursal
**CONTRIBUTIONS OF SPIRITUAL COUNSELING AND GUIDANCE
 TO CHILDREN DRIVEN TO CRIME**

ABSTRACT

Child delinquency rates are increasing worldwide. In recent years, many measures have been taken with laws and international agreements to prevent crime in children and reintegrate delinquent children into society. One of these measures is the efforts to purify the child from crime by strengthening the moral values of the child.

For children who commit an act that is considered a crime, the definition of a juvenile delinquent is used in the Child Protection Law, in line with the principle of “there is no criminal child, there is a child who has been pushed into crime, there is a child who is a victim of crime”.

In our study, individual developmental stages from the birth of the individual to the age of eighteen were examined. In the research, it has been determined that the Spiritual Counseling and Guidance Service provides the children who are driven to crime with positive moral behaviors that will prevent them from repeating the crime. In addition, it has been concluded that Spiritual-Religious counseling and guidance methods will provide moral support to the child and contribute to his/her not reoffending and rehabilitation.